

Leninekin duen zerikusia, ez eta honek Marxekin duena. Leninek ez zuela Marxen zenbait tesi nagusi tutik ere ulertu, gauza ezaguna da, aspaldi esana dutenez (Pannekoek, Korsch, etab.) Neuk ez dut sekula ulertu zergatik hartu behar dudan Lenin pentsalari eta filosofo handitzat. Hala ere, garbi dagoena zera da, leninismoak dogmatismo stalinistaren usain nabarmena duela. Ez bait zuen Stalinen sistemaketa hori debalde egin, bere diktaduraren astakeriak zuzenesteko baizik. Izen hau baztertzearekin stalinismoaren aztarna dogmatiko eta antidemokratikoak, alderdi komunistek jaso dituztenak, uxatu nahi izan ditu.

Bistan denez, izena trukatzearekin ez da izenarena besterik kontontzen. Baina garrantzirik ez duenik ezin da esan. Alderdi barenan asaldatu direnek frogatzen dutenez.

Leninen irudi sakratu, mitiko, beneratua, hainbeste intzentsu hartu duena, paperontzira doa, bada. Tesi hori IX. Kongresoak onhartzen badu, eta onhartuko du, Carrilloren Moskurekiko harremanak lehendik ozpinduta badaude, ez dira asko gozatuko. ■ *Manolo Pagola.*

Prensa katalana krisian

Euskal Prentsa krisialdi batetan aurkitzen dela entzuten da gure artean. Kinka horren errudunak egunkari elebidun berriak direla gehitu da, gainera. Sakonagora joaz, espreski analfabetatu den Euskal Herriaren euskal eskola gabezia aipatzen zaigu. Inoren gaitzen aipua kontsolagarri pobrea izan arren, ez gaude bakarrik ezbehar hauetan. Prentsa katalana ere krisian dago.

Otsaileko zenbakietan, Kataluniako kultur aldizkari zenbaitek hitzegin du arazoaz: «La caiguda del quart poder» dio Girona-ko *Presència*-k, «La Premsa catalana en un temps de prova» idazten du *Serra d'Or*-ek. Prentsa katalanarentzat, izan ere, 1977ko urtea urte beltza izan da. Bi astekari hil dira, eta *Avui* egunkari katalanak hestualdi ekonomiko larria bentzutu behar izan du.

Zer gertatzen zaio Kataluniako Prentsa katalanari?

1966an, *Tele/Estel* astekariak 80.000 ale ematen zituen argitara, eta 1970ean 20.000taraino jaitsi zen, berehala desagertuz. Gerrateaurrean, aitzitik, bestelako egoera ageri zen: Bercelonako hirian bakarrik zazpi egunkari katalan agertzen ziren, gaztelaniazkoak hama-bi ziren bitartean (egoera hura gerratean katalanarentzat aldeagotu egin zen oraindik). Gaurregunean, osteratzen, apenas elkartzten den egunkari bakar bat aurrera ateratzeko lain indar. Lehenengo bere hila-betecetan, 100.000 ale saltzen zituen *Avui* egunerokoak; orain, alderantziz, 40.000/50.000 ale taraino erori da. Joan den abenduan, kanpaina oso bat egin behar izan da harpidetzak bildu eta herriari

berari dirua eskatzeko, kapitala ez baitzeturren, nonbait, egunkaria salbatzera.

Astekarien artean, *Arreu*-k atek itxi behar izan ditu 1977an, nahiz eta Kataluniako ezker zabal baten ahotsa bilakatu nahi izan eta PSUC haundiaren aterpean egon. Beste hainbeste gertatu zaio *Oriflama*-ri ere (hau Unió Democràtica de Catalunya-ren mutila eta, bokazioz, erdi-eskuinarean ahots izan arren). *Presència*, asteroko izatetik, hilabetekaritara joan da. *L'Avenç* histori aldizkaria ez da seigarren zenbakitik gora pasa.

Bizi-normaltasun bat ezin lorturik dabil, beraz, Prentsa katalana, berrogei urtek ezarritako kultur anormaltasun baten azpian dago. Gertakari horien aztertzaileek hiru arrazoin nagusi aipatzen dituzte: 1) Hizkuntz arazoa: katalanak ez du lortu oraindik (edo 1939tik hona galdu egin du) gizarte irakurlearen normalizapena. 2) Ekonomiaren ezina: merkatua irabazteko, gutieneko maila ekonomiko bati gaina hartu beharra dago, eta maila hori orain berrogei urte baino askoz gorago kokatua dago gaur merkatuaren legeetan (bi milioi ez, baizik 200 behar dira egunkari bat kaleratzeko); derrigorrezko dirutza horik ezin dira kasik herri arruntarengandik jaso. 3) Arras premiazkoa da autokritika egitea. Hona puntu pentsagarri batzu: a) Prentsa katalanari entresa zentzua falta zaio, b) informazioa, egunkarietan batez ere, direkzio politiko zabal baten faltaz ibili da (*Arreu*, komunista zen; *Oriflama*, kristaudemokrata; *Canigó*, abertzale radikala). Hola epaitzen du Jaume Guillamet-ek arazo hau.

Gertakari eta kritika guztien artetik bai al dago irtenbiderik? Oren gain, Kataluniaren birkatalantze eta alfabetatzea eskatzen da; baina hori iristeko ere, Prentsa behar...

Nork daki Generalitat-ek, Autonomiarekin, ez ote duen irtenbide berririk ekarriko. «Prensa del Movimiento» deitua hiritarraren lepotik bizi izan da, hau da, Estatuaren subentzio bidez. Tresna hori Gobernu Autonomikoaren eskuetara baletor, agian horixe katalandu liteke eta berorri eman Estatuaren aterpea.

Bestalde, Gobernu Prentsaren ondoan, komeni da beste Prentsa katalan babestu batentzat lekurik uztea, batez ere herritar zentzua duten argitalpenak lagunduz. Honela, hizkuntza katalanak ezezik, herri askatasunak ere izanen du tokirik, kapital onez hornituta bizi den beste Prentsaren ondoan. ■ *Joseba Intxausti*.

Tolosan «el baile de la cisterna»

«A chaud» idazten dut. Gertakariaren berririk badugu: Martxoaren 27an, goizeko ordu batetan, merkantzi tren bat irauli egin da Tolosaren erdi-erdian. Eroritako bagoien artean azido zianhidrikoz beteriko upa daramana dago. Arrisku handiko azidoa: To-